

Archeologienota Wortegem-Petegem Biesvijverstraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

12-5-2021

Titel: Archeologienota Wortegem-Petegem Biesvijverstraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Gwendy Wyns

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18020 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2021D329

Intern projectnummer: 2021.098

Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Wortegem-Petegem (Petegem-aan-de-Schelde), Biesvijverstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 92493.4 en Y: 169733.14; X: 92623.61 en Y: 169887.1

Oppervlakte plangebied: 8990m²

Kadastergegevens: Wortegem-Petegem, afdeling 2 Petegem-aan-de-Schelde, sectie B, perceel 384C, 383S, 383Y (zie figuur 7)

Topografische kaart: zie figuur 5 en 6

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Gwendy Wyns (assistent-archeoloog)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 12/05/2021

© Acke & Bracke bvba, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	13
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	15
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	16
2.4. HISTORISCHE SITUERING	19
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	26
3. SYNTHESE	28
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	28
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	29
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	29
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	30
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	31
4. SAMENVATTING	33
5. BIBLIOGRAFIE	35
6. BIJLAGES	36

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Petegem-aan-de-Schelde Biesvijverstraat (deelgemeente van Wortegem-Petegem, provincie Oost-Vlaanderen) waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied heeft een rechthoekige vorm en een oppervlakte van ca. 8990m². In het noorden wordt het begrensd door de spoorlijn Kortrijk-Oudenaarde, in het westen door de Biesvijverstraat. Ten noorden van de spoorlijn en ten westen van de Biesvijverstraat bevinden zich uitgestrekte landbouwvelden. Langs de oostelijke en zuidelijke zijde bevindt zich een ruime woonwijk. Op het plangebied is geen bebouwing aanwezig, het is in gebruik als landbouwgrond.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).

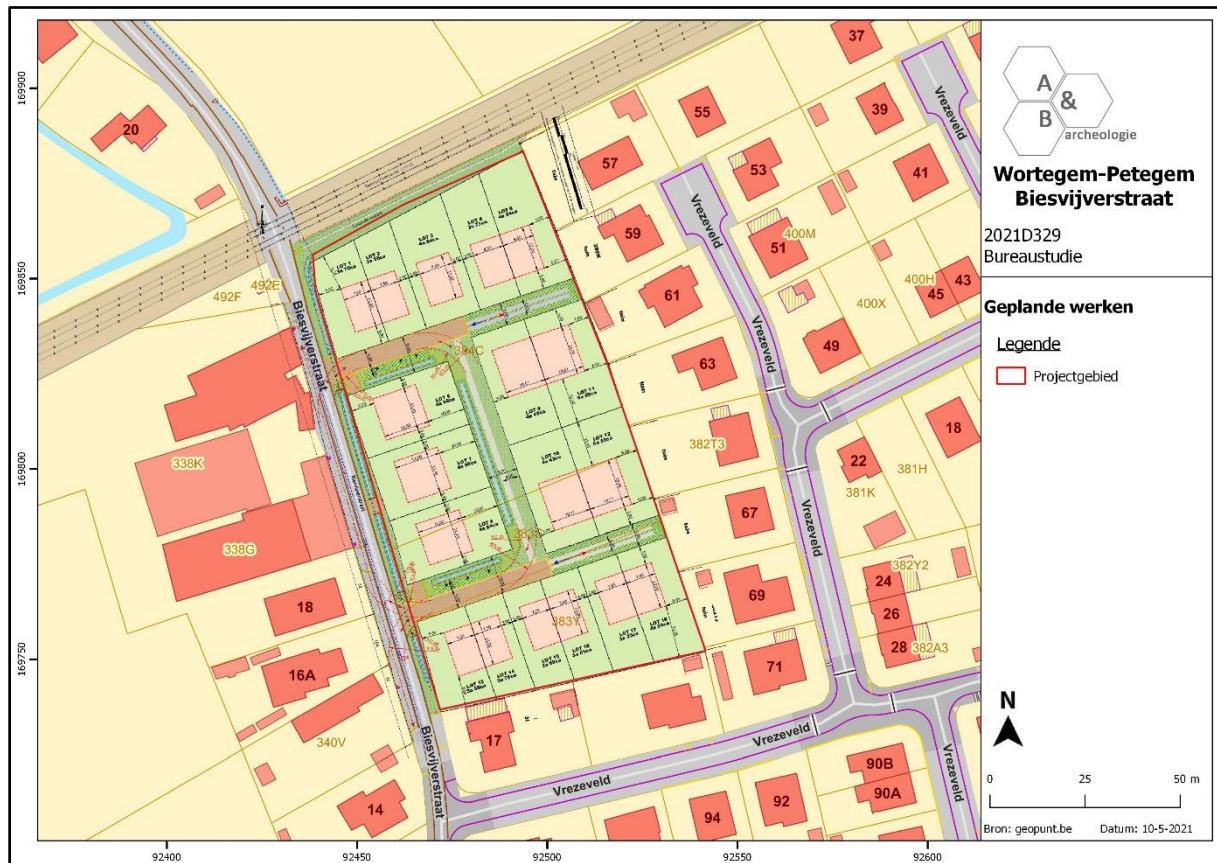
Figuur 2 Zicht op het plangebied vanaf de Biesvijverstraat (bron: <https://www.google.com/maps>).

2.2. Geplande werken

Het terrein zal verkaveld worden in 18 loten voor open en halfopen bebouwing met errond een tuin. Centraal op het terrein wordt een H-vormige wegenis met bijhorende nutsleidingen gepland waarlangs de kavels geënt zijn. De wegenis sluit op 2 plaatsen aan op de Biesvijverstraat. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: bodemingrepen voor aanleg van de interne wegenis en nutsleidingen, funderingswerken en het optrekken van de woningen, omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Figuur 3 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

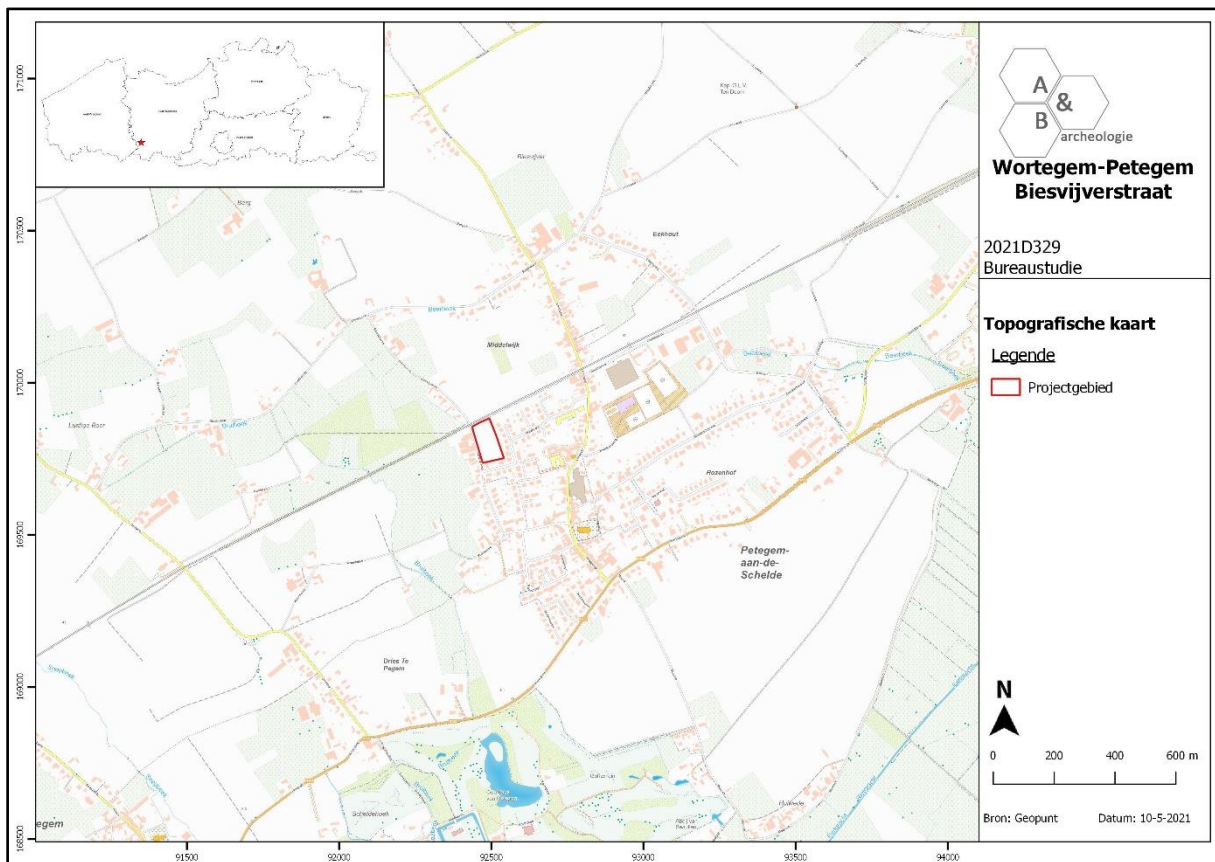
Figuur 4 De geplande werken weergegeven op het GRB (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).

2.3. Landschappelijke ligging

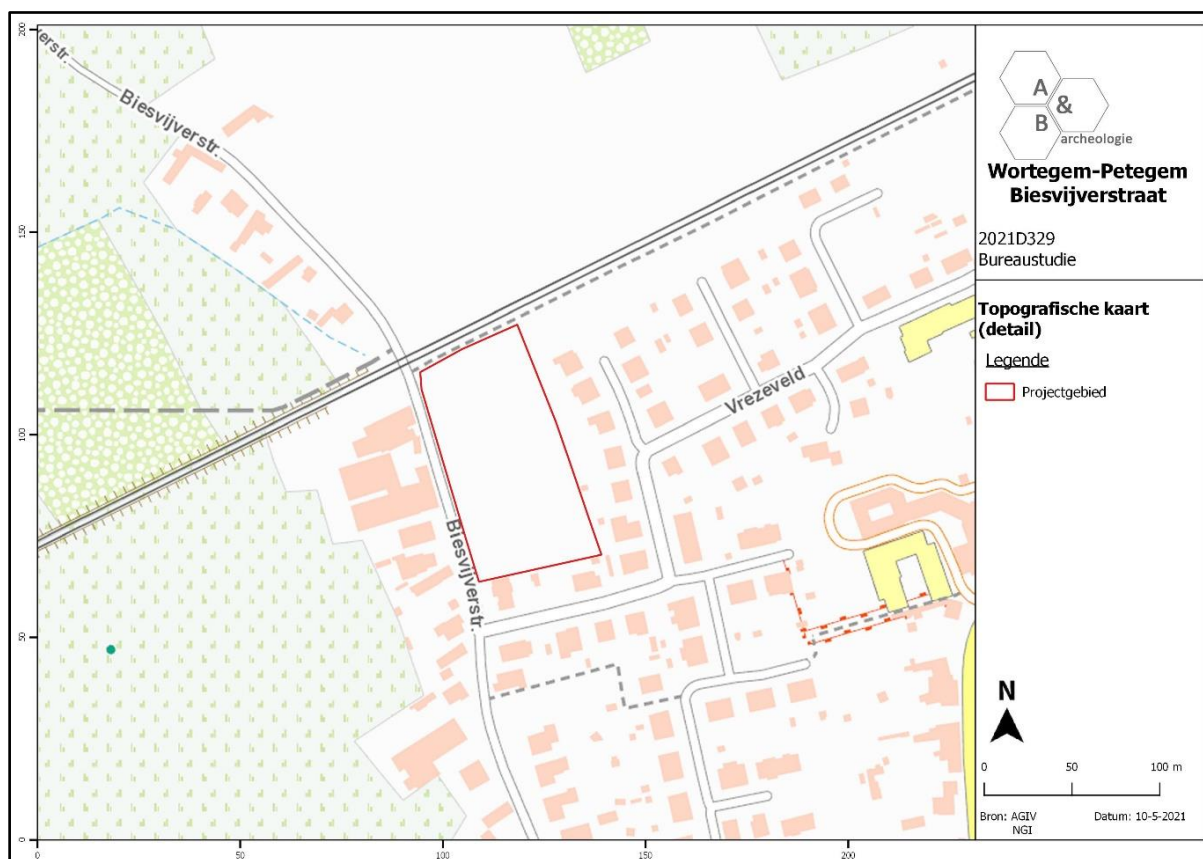
2.3.1. Topografische situering

Het plangebied is gelegen in Petegem-aan-de-Schelde, een deelgemeente van Wortegem-Petegem, in het zuidwesten van Oost-Vlaanderen. De andere deelgemeenten zijn Elsegem (ten zuidwesten), Moregem (ten noordoosten) en Wortegem (ten noordwesten). In het oosten en zuiden grenst Petegem-aan-de-Schelde aan Oudenaarde, de Schelde vormt in het zuiden de grens. Het plangebied is gelegen aan de noordwestelijke rand van het dorpscentrum, ten oosten van de Biesvijverstraat. Net ten noorden bevindt zich de spoorlijn Oudenaarde-Kortrijk. Langs de oostelijke en zuidelijke grens bevindt zich een uitgestrekte woonwijk.

Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het plangebied grotendeels aangeduid als 'Akkerbouw' (wit), met een klein stukje 'Andere bebouwing' (rood), wat grotendeels overeenkomt met het huidige gebruik.

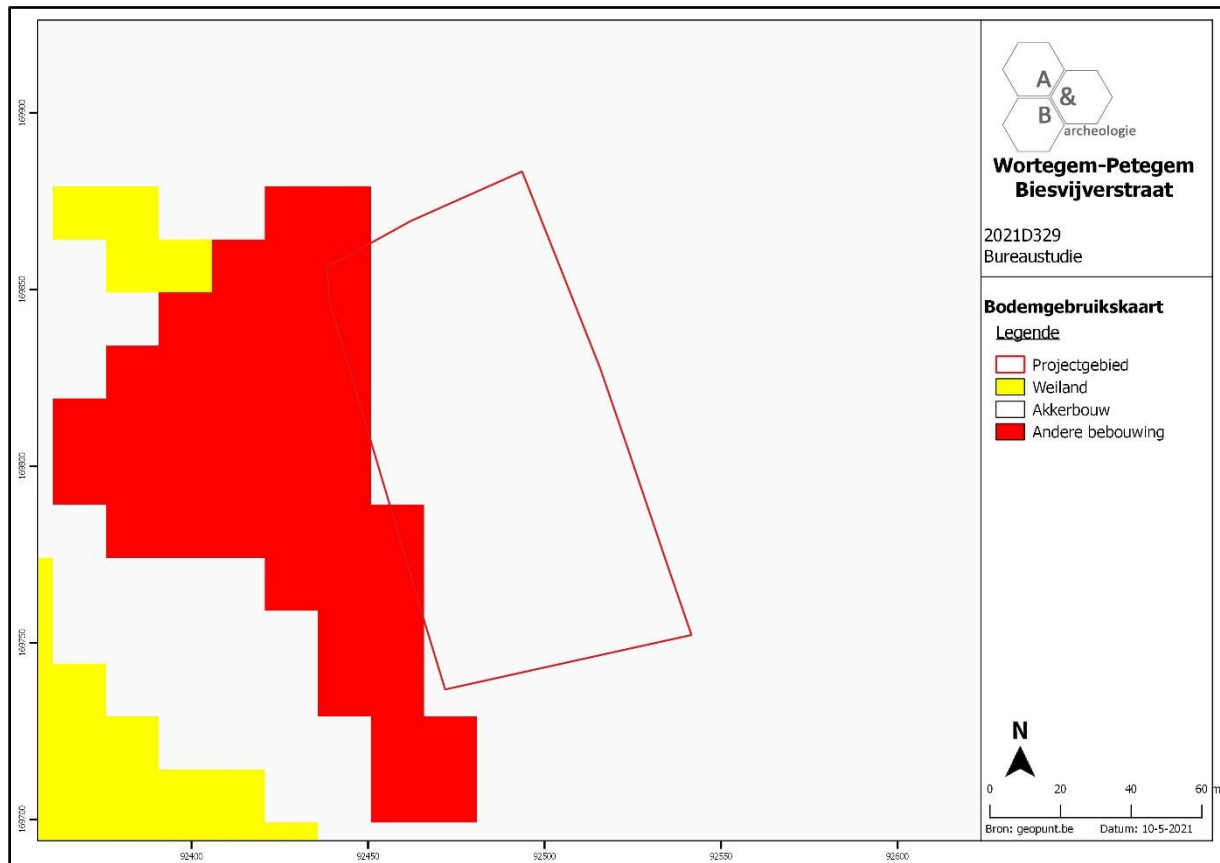
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

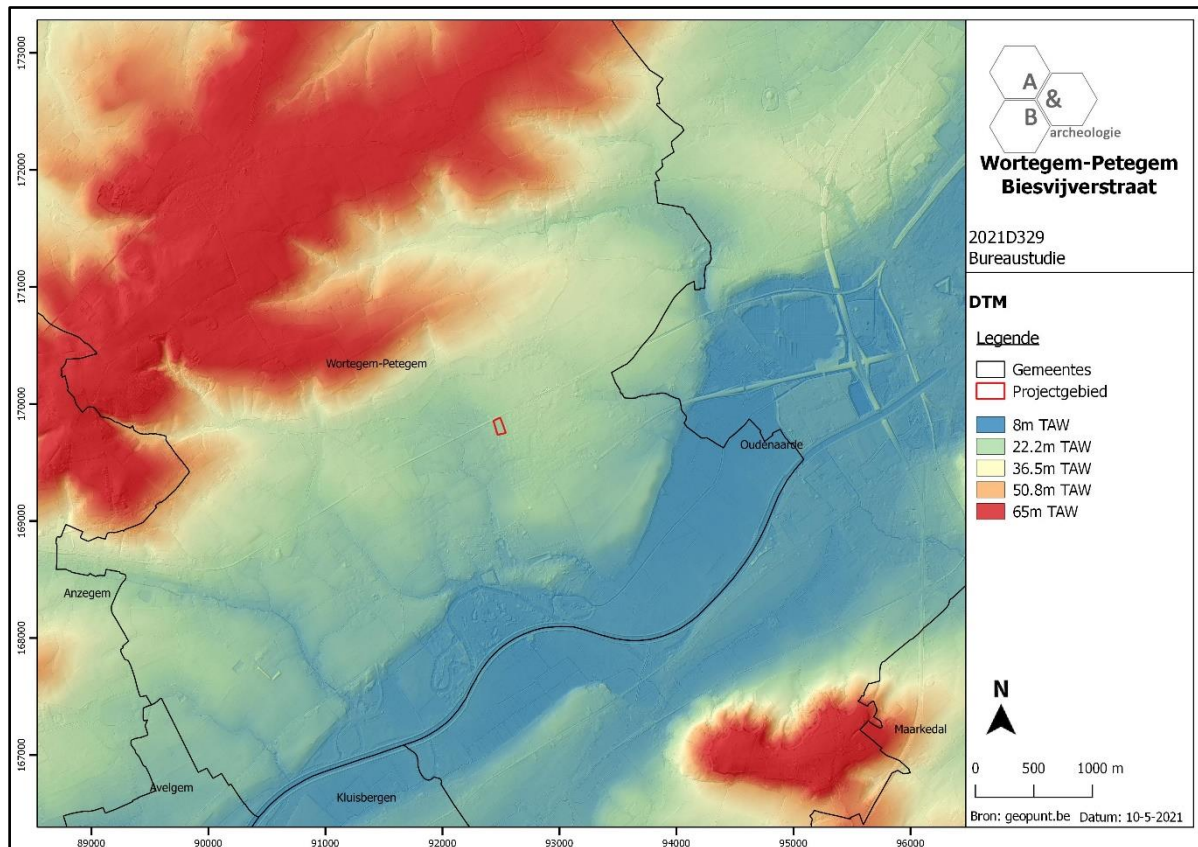

Figuur 8 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

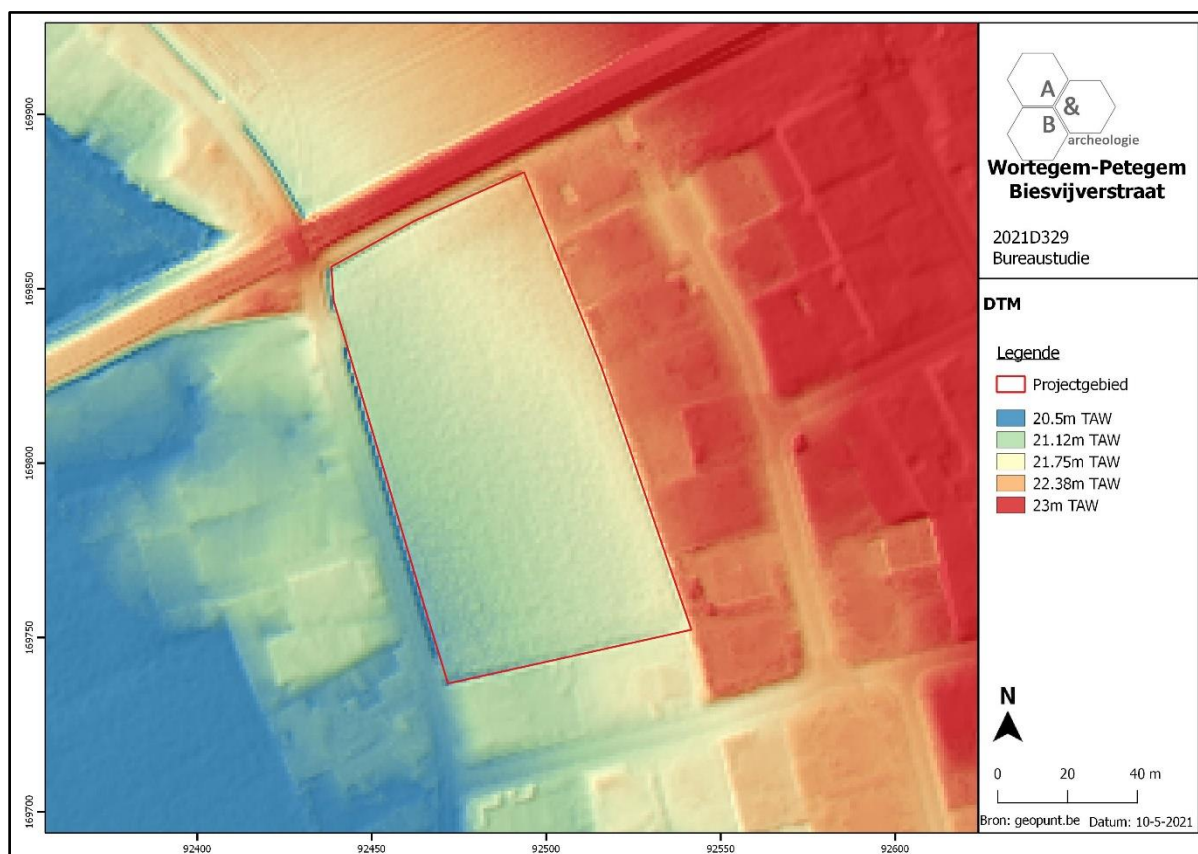
2.3.2. Landschappelijke situering

Petegem-aan-de-Schelde is landschappelijk onder te verdelen in twee delen: de vlakke grachtenrijke Scheldevallei, met weiland, en de hogere linkerhelling van het dal oplopend van 10m tot 84m. Het plangebied bevindt zich op de overgang tussen beide zones, op iets hogere gronden, buiten de invloedssfeer van de Schelde. Zo'n 300m ten westen van het plangebied is de Brulbeek gelegen, die zuidwaarts naar de Schelde loopt, maar ook deze heeft geen impact op het plangebied. Het maaiveldniveau stijgt licht van zuidwest (+21,1m TAW) naar noordoost (+22,3m TAW). Opmerkelijk is het hoogteverschil en de scherpe grens met de oostelijk gelegen woonwijk. Vermoedelijk werden deze terreinen opgehoogd voor het oprichten van de woonwijk.

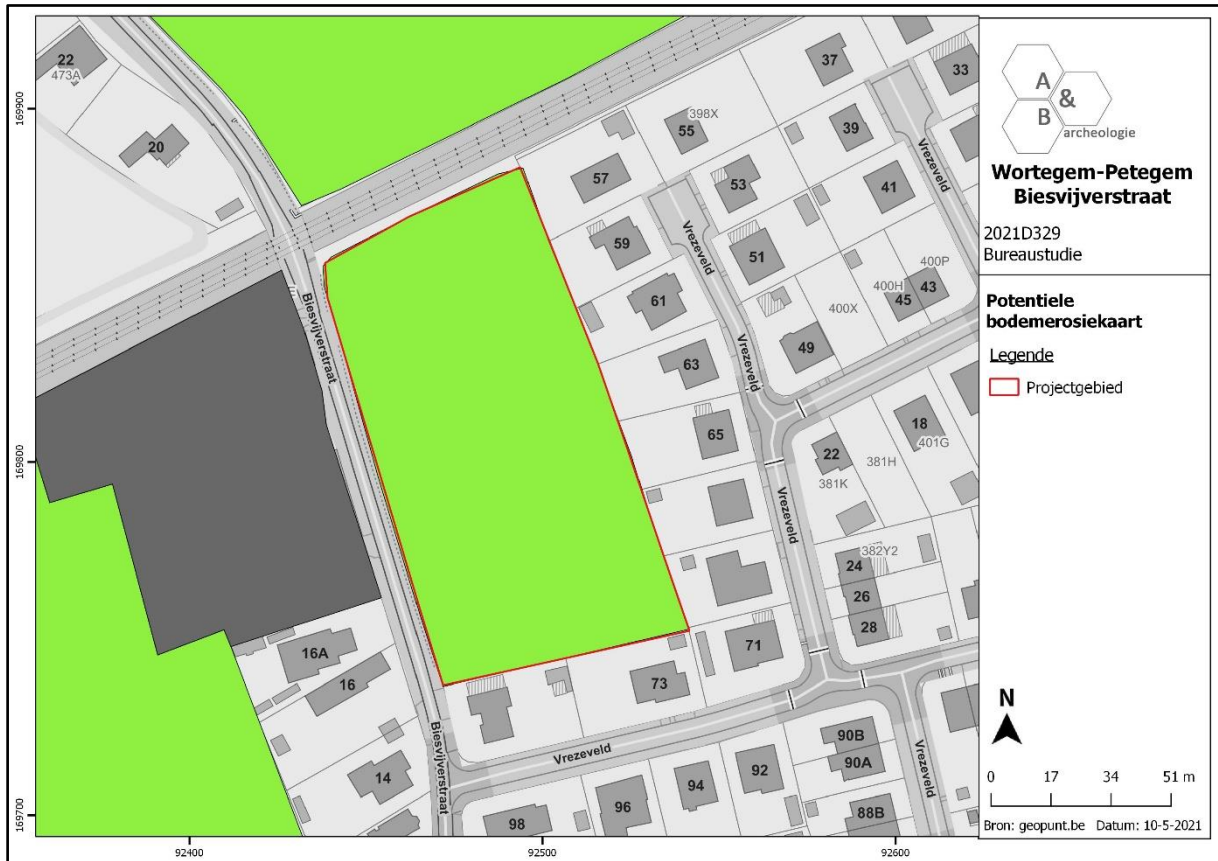
Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied lichtgroen ingekleurd, wat betekent dat het terrein een lage tot verwaarloosbare erosiegraad kent.

Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

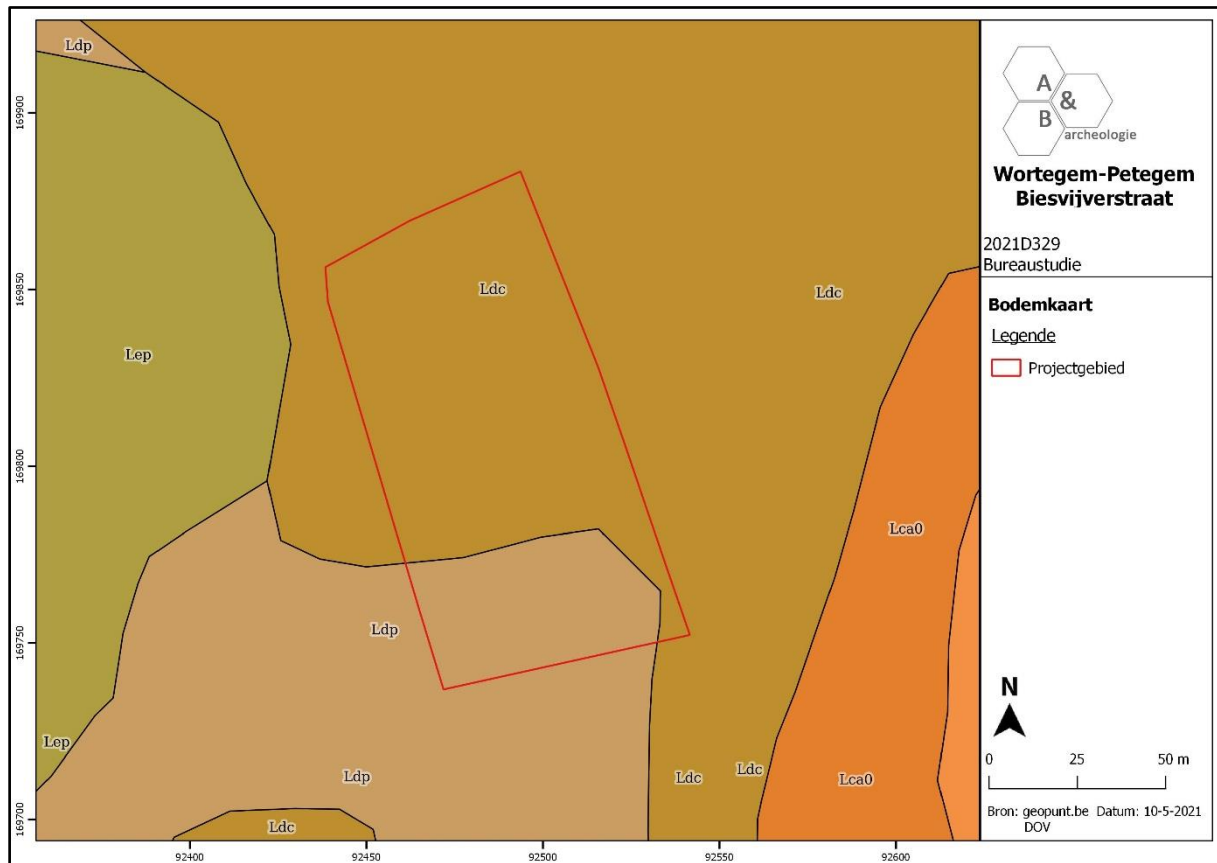
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

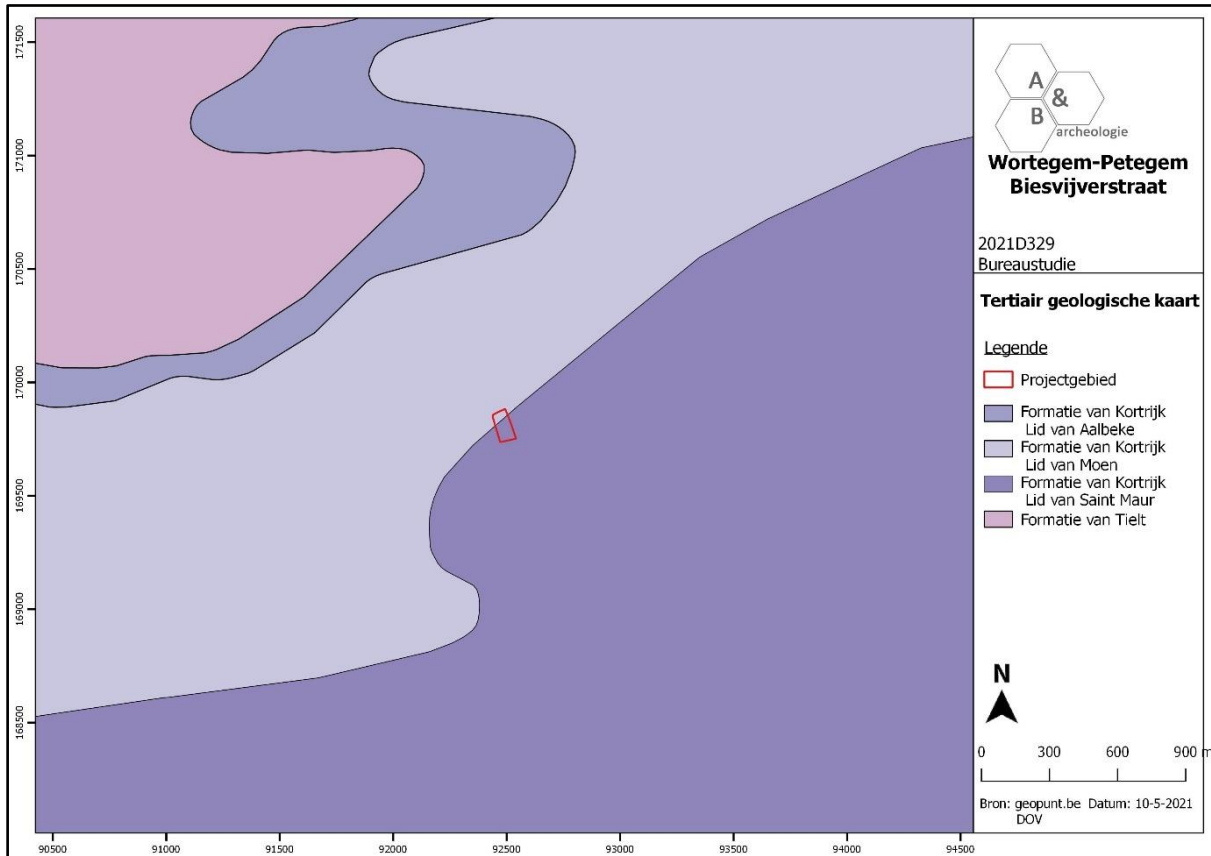
Op de bodemkaart wordt het noordelijk en centrale deel van het plangebied gekarteerd als Ldc: een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De waterhuishouding van deze matig gleyige zandleemgronden heeft enige beperkingen; ze zijn te nat in de winter en blijven lang fris in de lente. Een onderliggend zandig substraat oefent een zekere drainerende werking uit. Het omgekeerde doet zich voor bij het voorkomen van een klei of klei-zandsubstraat. De zuidwestelijke hoek is gekarteerd als Ldp, een matig natte zandleembodem zonder profiel. Dit zijn colluviale gronden, gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Meestal wordt op geringe tot matige diepte een bedolven textuur B (p(c), p1, po) of een Tertiair substraat aangetroffen. Het colluviaal dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80cm. De waterhuishouding is gekenmerkt door wateroverlast in de winter; ze is goed in de zomer.

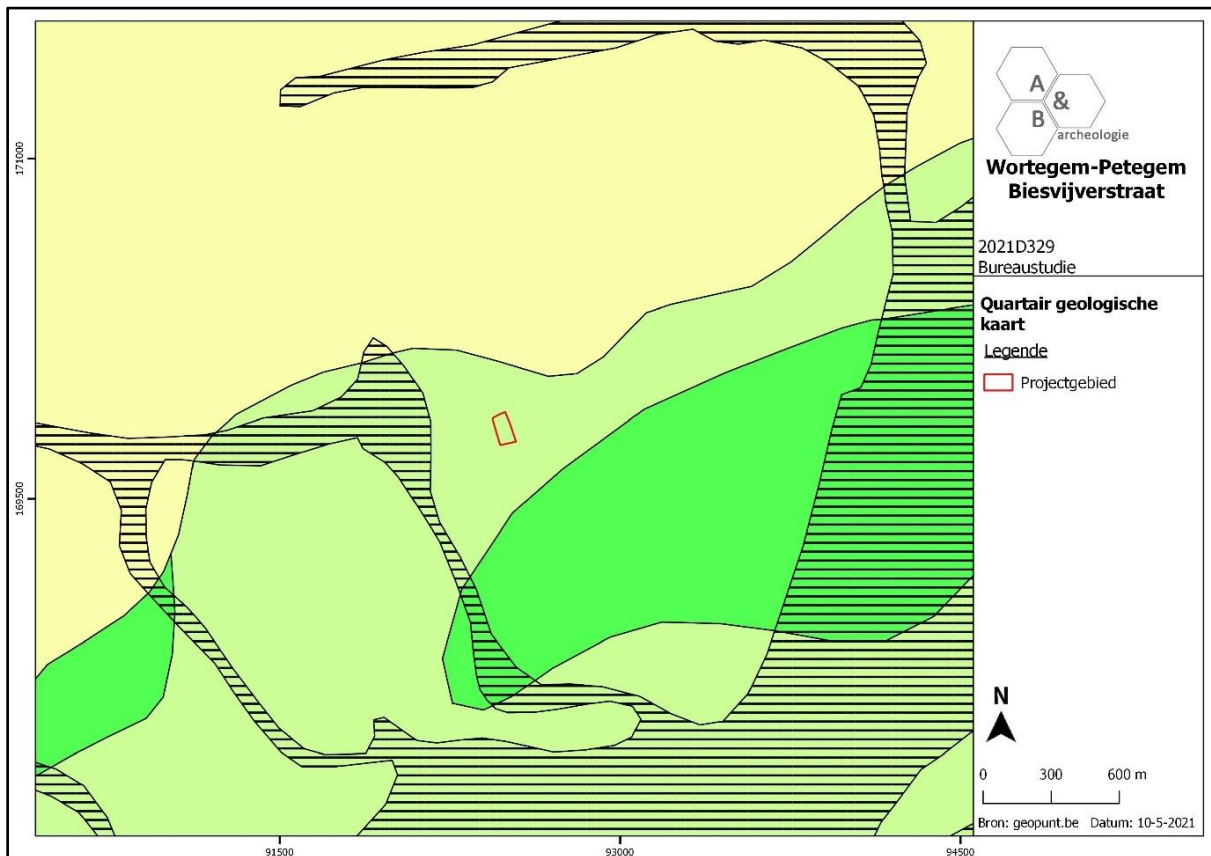
Figuur 12 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

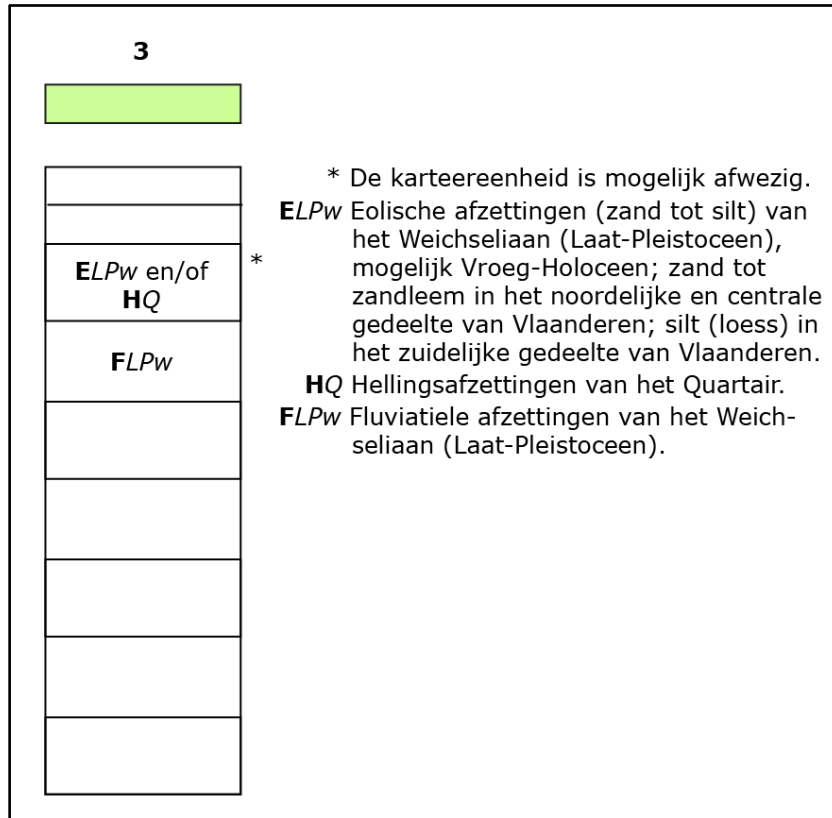
De tertiaire opbouw ter hoogte van het zuidelijk en centrale deel van het plangebied bestaat uit afzettingen die toebehoren aan de Formatie van Kortrijk, Lid van Saint-Maur. Deze bestaan uit grijze klei, silthoudend. De tertiare opbouw ter hoogte van het noordelijk deel bestaat uit afzettingen die toebehoren aan de Formatie van Kortrijk, Lid van Moen. Deze bestaan uit grijze klei tot silt, kleihoudend. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 3: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (3). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 13 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 14 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁶

Petegem heeft een zeer oude geschiedenis, de naam is van Germaanse oorsprong en is afgeleid van "*Paitjingahem*" en betekent "woning van de lieden van Patjo". Petegem maakte deel uit van de kasselrij van Oudenaarde.

Historische bronnen en archeologische vondsten tonen aan dat de eerste kerk zich in de burcht van de heren van Petegem bevond, op de linkeroever van een thans afgesneden Scheldemeander, zogenaamd 't Oud Kasteel: een belangrijke Karolingische site die de heren van Petegem verder tot hun verblijfplaats met feodale burcht uitbouwden. Deze burcht bestond nog als ruïne tot begin 17de eeuw waarop in 1790 een nieuw kasteel werd gebouwd door J. Clemmen (Gent), die in 1799 tot baron van Petegem werd verheven. De bewoningsgeschiedenis begon er hoogstwaarschijnlijk in de 8ste eeuw met de oprichting van een houten woonhuis en een bijgebouw vlak tegen de Schelde. Gelegen aan de Schelde en de Romeinse baan Doornik-Gent nam deze plaats een belangrijke economische positie in. De structuur van de site toont aan dat het om een bestuurlijk centrum gaat, het hoofdhof van een fiscus. In 864 bezocht Karel de Kale de residentie van Petegem. Hij ondertekende toen een oorkonde waarin hij de Sint-Baafsabdij (Gent) in haar bezittingen bevestigde. Ingelbert behoorde tot de adel en was voogd van de Sint-Pietersabdij te Gent. Van deze figuur stamden de heren van Petegem af, ze droegen zijn voornaam tot 1135 en waren vanaf ten laatste de 11de eeuw ook heren van Cysoing. Oorspronkelijk strekte hun domein zich tot Eine uit. Het oude domaniale goed werd, wellicht onder Ingelbert II, gesplitst in drie heerlijkheden: Petegem, Oudenaarde en Eine en zijn zonen werden er heren van. Deze beheerden drie voorname versterkingen, steunpunten langs de westelijke Schelde-oever, die ook een politiek-militaire rol vervulden, daar in de tweede helft van de 11de eeuw de heren "pairs" of "beren" van Vlaanderen werden. Zij waren verantwoordelijk voor de grensverdediging. In het vierde kwart van de 11de eeuw (1072-1083?) krijgt Mathilde, mater familias van de heren van Petegem, de toelating van Radbodus II, bisschop van Noyon, tot het stichten van een kanunnikenproosdij binnen het burchtcomplex. De Sint-Martinuskerk, de vroegere Karolingische eigenkerk, fungeerde toen als kloosterkerk, werd bediend door het kanunnikenkapittel, en groeide uit tot het centrum van een landparochie. Vanaf 1096 wordt Ingelbert IV ook heer van Cysoing. Circa 1145 werd te Petegem het nieuw geestelijk en administratief centrum van de Sint-Diederiksabdij (bij Reims) gevestigd, het nam de parochiale rechten over en de kanunniken werden geleidelijk vervangen door benedictijnen. In 1286 werd de heerlijkheid Petegem door Arnulf aan de Graaf van Vlaanderen, Gwijde van Dampierre verkocht. De baronie van Petegem werd overgebracht naar Cysoing. Op 1km stroomafwaarts van de burcht werd door Isabella van Namen, echtgenote van Gwijde van Dampierre, in jaren 1290 een nieuwe abdij voor vrouwen gesticht, dat de naam "Bello loco" of "Beaulieu" kreeg. De abdij werd kort daarna betrokken door zusters uit de clarissenorde van Werken. In 1331 werd de benedictijnerproosdij verkocht aan de clarissenabdij. Het klooster van Beaulieu bleef gedurende vijf eeuwen bestaan, tot het onder Jozef II in 1783 verbeurd werd verklaard. In 1786 werden alle gebouwen verkocht en grotendeels afgebroken. De huidige dorpskom ontwikkelde zich pas vanaf eind 13de eeuw rond de parochiale Sint-Martinuskerk, op het zandleemdek van het licht stijgend gebied tussen de alluviale gronden en de hoogrand, toen Gwijde van Dampierre in 1291 van Paus Nicolaas II de toelating

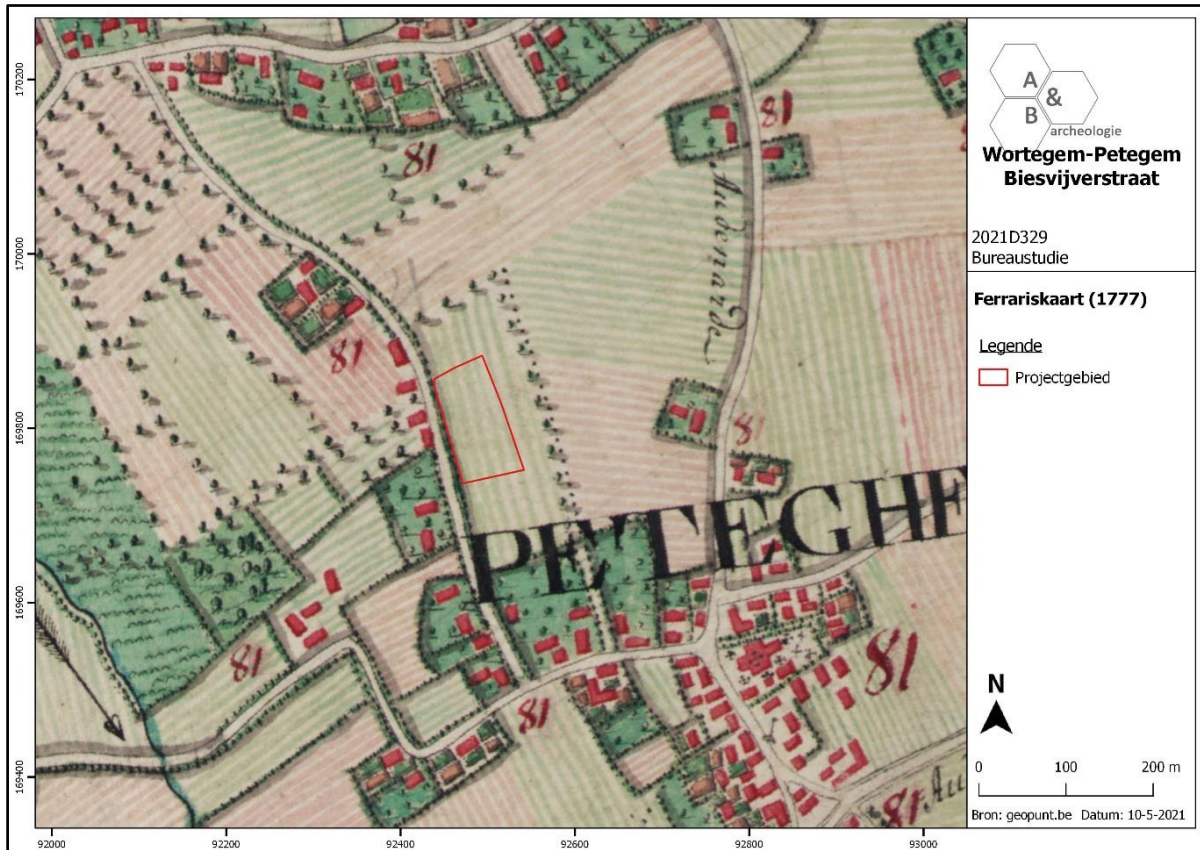
⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Petegem-aan-de-Schelde [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14127> (Geraadpleegd op 10-05-2021)

verkreeg, de parochiekerk en de begraafplaats naar het huidige dorpscentrum te verplaatsen. In 1847 werd in de nabijheid van 't Oud Kasteel het "nieuw" kasteel gebouwd in opdracht van baron August Pycke de Peteghem. In de tweede helft van de 19de eeuw werd het wegennet grotendeels gekasseid. In 1867 werd de spoorweg Denderleeuw-Kortrijk aangelegd en kreeg Petegem een station dat verdween begin jaren 1970. In 1879 werd op wens en met gelden van barones Pauline de Limnander een klooster gesticht door de zusters jozefienen. Het wegennet in Petegem gaat terug tot de middeleeuwen, het dorpscentrum ontwikkelde zich vanaf de 13de eeuw rond de Sint-Martinuskerk en kende zware oorlogsschade in november 1918 en mei 1940. Het grootste deel van de bebouwing met kern uit eind 19de eeuw werd zwaar beschadigd of volledig vernietigd en eind jaren 1940 heropgebouwd. Het centrum wordt gekenmerkt door een evolutie naar lintbebouwing.

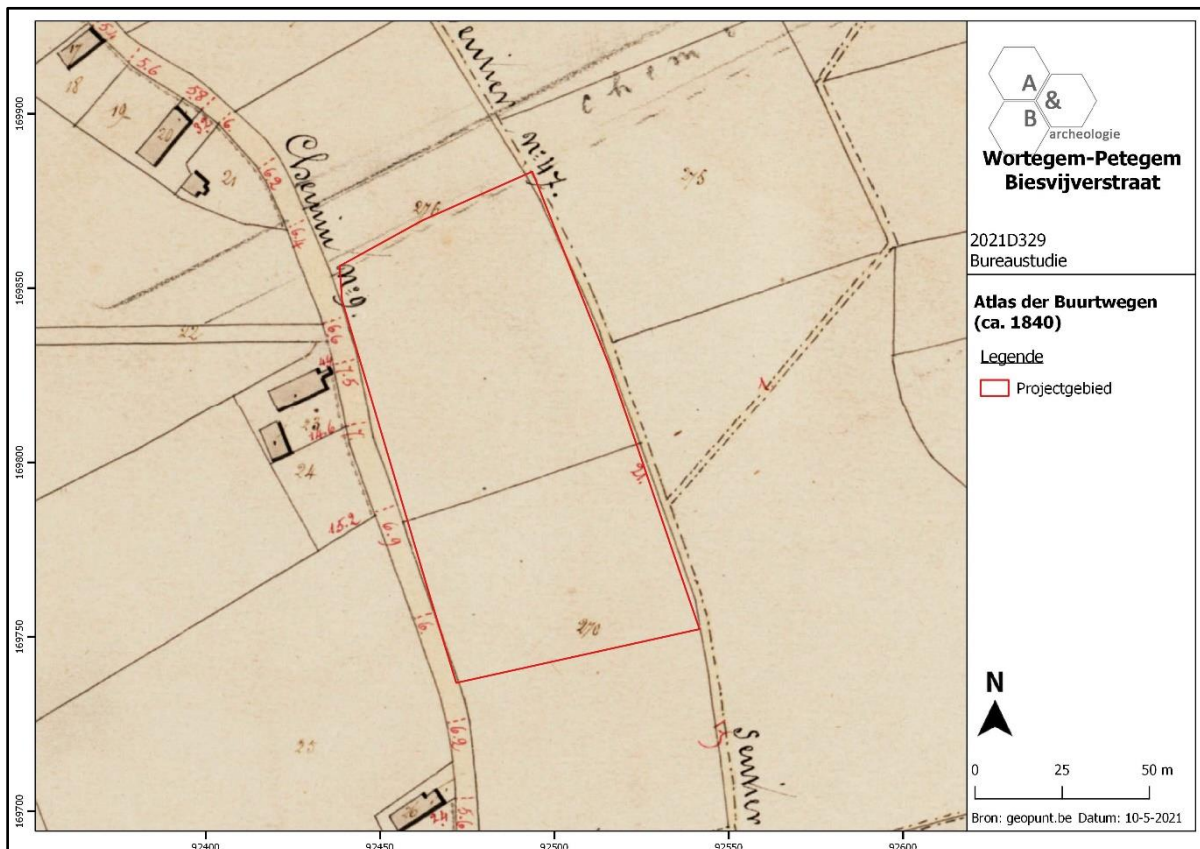
Bovenstaande beknopte geschiedenis geeft geen concrete info over het plangebied, daarvoor is men aangewezen op de cartografische bronnen. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretkaart uit 1745-1748. De Biesvijverstraat is op dit moment reeds aanwezig, ten zuidoosten is het centrum van Petegem-aan-de-Schelde te zien. Het plangebied zelf is onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Aan de overzijde van de straat is wel bebouwing aanwezig. Eenzelfde situatie is te zien op de Ferrariskaart uit ca. 1777. Op de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 is langs de oostelijke grens een landweg (sentier nr. 47) te zien, de spoorlijn langs de noordelijke grens is voor het eerst aanwezig op de topografische kaart van 1862. Zowel in de 19de als 20ste eeuw blijft het plangebied onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Sinds de luchtfoto van 1971 is de toename van de bebouwing in de omgeving duidelijk waar te nemen.

Figuur 16 Uitsnede uit de Villaretkaart (1745-1748) met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 17 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

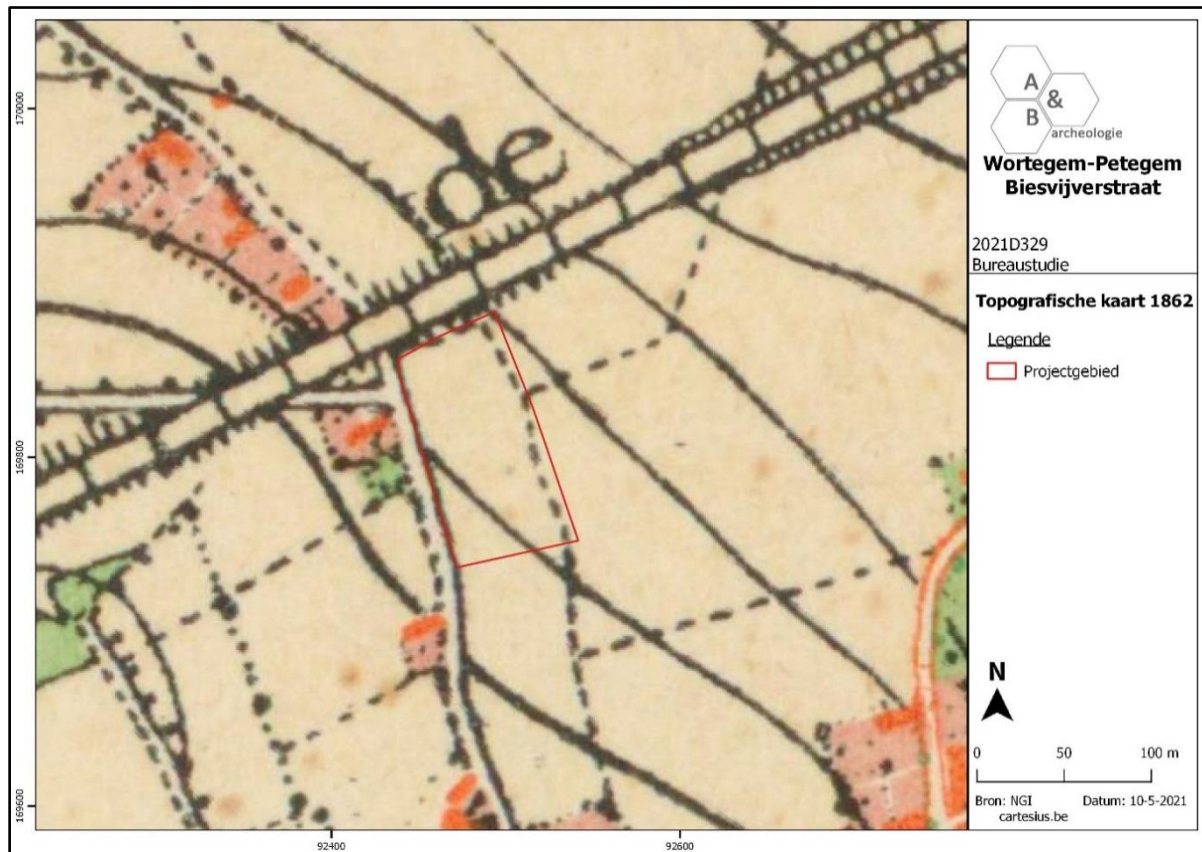
Figuur 18 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

Figuur 19 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

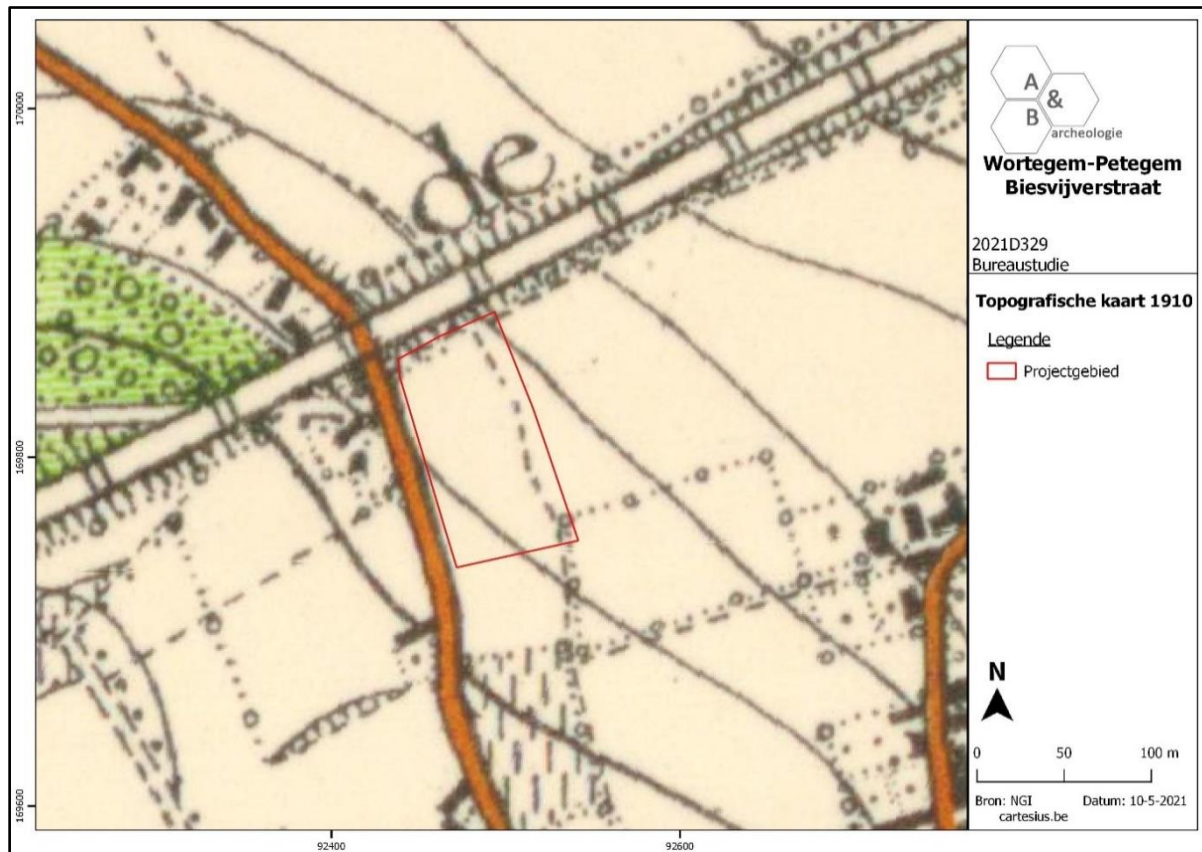
Figuur 20 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).

Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de ruime omgeving van het plangebied enkele archeologische sites aangeduid. Op het terrein zelf gebeurde nog geen archeologisch onderzoek.

Ten zuiden van plangebied, aan het Kastanjeplein in het dorpscentrum, werd recent een archeologische opgraving uitgevoerd⁷. De oudste sporen maken deel uit van een erf uit de late bronstijd - vroege ijzertijd. Hiervan werden 3 paalsporen, waarvan 2 mogelijk toebehoren aan een spieker, en 5 kuilen aangetroffen. Na de opgave van het erf krijgt het noordelijk deel van het terrein in de late ijzertijd – vroeg-Romeinse periode een funeraire functie. Uit deze periode dateren 2 brandrestengraven. Hierna wordt het terrein pas in de 18de-19de eeuw opnieuw in gebruik genomen. De sporen uit deze periode zijn te linken aan de toenmalige bewoning ten noorden van het terrein.

CAI Locatie 500360, ten westen van het plangebied, duidt op een vermoedelijk neolithische vindplaats, waar een kleine concentratie silexvondsten is aangetroffen bij een veldprospectie. CAI Locatie 502712, ten zuidoosten van het plangebied, duidt op een oude vondstlocatie waar resten uit het mesolithicum zijn aangetroffen (*paaldorp, overblijfselen van boomstammen en palen, 500 bewerkte vuurstenen, nl. krabbers, lemmers, nuclei, vele pijlpunten, gepolijste stukken van bijlen, in vuursteen van Spiennes en Obourg en stukken hertshoorn en mesolithische nederzetting met campiaanse vuistwiggen, in silex*), alsook een villa uit de Romeinse tijd; meer informatie over deze site ontbreekt op de CAI.

Op CAI Locatie 500246, ten noorden van het plangebied, werden bij een veldprospectie diverse artefacten uit de Romeinse tijd aangetroffen (terra sigillata, kruikwaar, doliumfragment, grijs aardewerk, concentratie dakpanfragmenten), die vermoedelijk duiden op de aanwezigheid van een Romeinse villa.

CAI Locatie 501323 duidt op 't Oud Kasteel, opgegraven in de jaren 1970. Tijdens de opgraving konden de verschillende bewoningsfasen achterhaald worden.

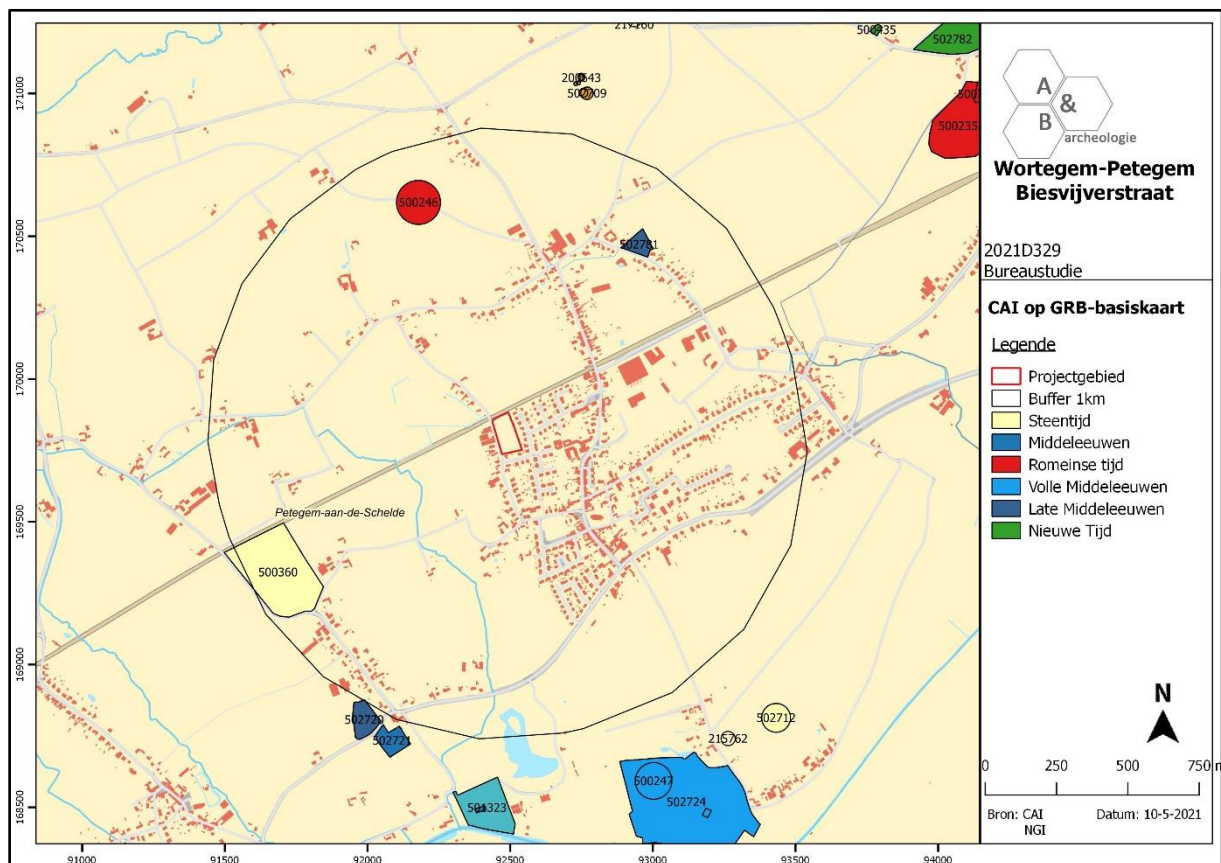
- ➔ FASE 1 (8ste-begin 9de eeuw): houten woonhuis en bijgebouw
- ➔ FASE 2 (9de eeuw): bouw stenen zaal (aula) met ernaast een Gröbenhaus en omgeven door 8-vormige gracht, op het oostelijk eiland een houten zaalkerk en een grafveld met 180 graven, waarvan 13 kindergraven. Naast eenvoudige grafkuilen werden ook 41 antropomorfe graven aangetroffen.
- ➔ FASE 3 (eind 9de-12de eeuw): bouw stenen camera, houten keuken en verwarmingselement
- ➔ FASE 4 (12de eeuw?): oprichting stenen kerk, op de plaats houten kerk komt een nieuw Gröbenhaus (woonfunctie)
- ➔ FASE 5 (11de-12de eeuw): aanleg castrale motte en donjon.
- ➔ FASE 6 (13de eeuw): trapeziumvormige burcht met uitspringende torens en een weermuur, wordt later afgebroken.
- ➔ FASE 7: (18de eeuw-heden): huidige 18de-eeuwse gebouw opgericht na afbraak burcht.

⁷ Acke, B. et al. 2021.

CAI Locatie 502724 duidt op de abdij van Beaulieu, opgegraven in 1990, waarbij diverse funderingen en vondsten uit de volle en late middeleeuwen gerelateerd aan de abdij zijn aangetroffen, alsook een Merovingische gesp.

- ➔ 1082: stichting benedictijnenabdij
- ➔ 1290: stichting clarissenabdij
- ➔ 1331 overnamen benedictijnenabdij door clarissen
- ➔ tweede helft 16de eeuw: periode van verval (plundering)
- ➔ 17de eeuw: opnieuw bloeiperiode
- ➔ 1795 abdij verkocht en deel gebouwen afgebroken

CAI Locatie 502781, ten noordoosten van het plangebied, is de Proosdijhoeve, een voorheen omgrachte hoeve. Het was vroeger een riddergoed van Gwijde van Dampierre, in 1290 geschonken aan de Sint-Diederiksabdij. Vanaf begin jaren 1330 diende het als verblijfplaats van de proosdijbenedictijnen (cf. Abdij van Beaulieu). De omgrachting werd begin 20ste eeuw grotendeels gedempt. Ten zuidoosten duidt CAI Locatie 502721 op een verhevenheid in het landschap, die zou teruggaan op een middeleeuwse motte (?). Net ten noorden ervan is een laatmiddeleeuwse site met walgracht gelegen (CAI 502720).

Figuur 27 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied is gelegen aan de noordwestelijke rand van de dorpskern van Petegem-aan-de-Schelde. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretkaart uit 1745-1748. De Biesvijverstraat is op dit moment reeds aanwezig, ten zuidoosten is het centrum van Petegem-aan-de-Schelde te zien. Het plangebied zelf is onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Aan de overzijde van de straat is wel bebouwing aanwezig. Eenzelfde situatie is te zien op de Ferrariskaart uit ca. 1777. Op de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 is langs de oostelijke grens een landweg (sentier nr. 47) te zien, de spoorlijn langs de noordelijke grens is voor het eerst aanwezig op de topografische kaart van 1862. Zowel in de 19de als 20ste eeuw blijft het plangebied onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Sinds de luchtfoto van 1971 is de toename van de bebouwing in de omgeving duidelijk waar te nemen. Afgaande op deze gegevens hebben er de laatste 275 jaar geen gekende grootschalige verstoringen plaatsgevonden op het terrein.
- Petegem-aan-de-Schelde is landschappelijk onder te verdelen in twee delen: de vlakke grachtenrijke Scheldevallei, met weiland, en de hogere linkerhelling van het dal oplopend van 10m tot 84m. Het plangebied bevindt zich op de overgang tussen beide zones, op iets hogere gronden, buiten de invloedssfeer van de Schelde. Zo'n 300m ten westen van het plangebied is de Brulbeek gelegen, die zuidwaarts naar de Schelde loopt, maar ook deze heeft geen impact op het plangebied. Het terrein kent een lichte helling van zuidwest naar noordoost. Bodemkundig gezien komen er vermoedelijk matig droge tot matig natte zandleemgronden met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont voor binnen het plangebied.
- In de dorpskern gebeurde recent een opgraving waarbij bewoningssporen uit de late bronstijd - vroege ijzertijd en funeraire resten uit de late ijzertijd – vroeg-Romeinse periode werd aangetroffen. Petegem kent een geschiedenis die ver teruggaat in de tijd, met een burchtsite die een oorsprong kent in de 8ste-9de eeuw en een abdijsite die dateert uit de 11de eeuw, beiden gelegen dichterbij de Schelde op. Beide sites werden reeds archeologisch onderzocht. Andere sites in de omgeving duiden ook op menselijke aanwezigheid in de steentijden, zij het wel meer op zones met andere landschappelijke kenmerken: hogere gronden, of lage gronden nabij de Schelde, en een Romeinse occupatie. Algemeen kan aan het plangebied een eerder gemiddelde archeologische verwachting gegeven worden voor sites met grondsporen uit diverse archeologische periodes. De verwachting voor in situ bewaring van steentijd artefactensites is eerder laag in te schatten. Zowel bodemkundig als geologisch zijn er geen aanwijzingen dat er afdekkende lagen voorkomen binnen het plangebied die voor een bescherming van dergelijke sites kunnen gezorgd hebben.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Het terrein zal verkaveld worden in 18 loten voor open en halfopen bebouwing met errond een tuin. Centraal op het terrein wordt een H-vormige wegnis met bijhorende nutsleidingen gepland waarlangs de kavels geënt zijn. De wegnis sluit op 2 plaatsen aan op de Biesvijverstraat. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: bodemingrepen voor aanleg van de interne wegnis en nutsleidingen, funderingswerken en het optrekken van de woningen, omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een eerder gemiddelde archeologische verwachting voor sites met grondsporen. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de ontwikkelingsgeschiedenis van Petegem. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Dit verder vooronderzoek dient in uitgesteld traject te gebeuren, gezien de gronden nog niet in eigendom zijn van de initiatiefnemer.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet nodig om uit te voeren. De bodemopbouw van het plangebied is gekend, daarnaast zijn er geen aanwijzingen dat er een verhoogde kans is op *in situ* bewaarde steentijd niveaus.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door

contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Wel dienen tijdens het proefsleuvenonderzoek de sleufvlakken en de grondhopen met de metaaldetector worden geïnspecteerd.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet nodig om uit te voeren. Er zijn geen aanwijzingen dat er een verhoogde kans is op *in situ* bewaarde steentijd niveaus.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet nodig om uit te voeren. Er zijn geen aanwijzingen dat er een verhoogde kans is op *in situ* bewaarde steentijd niveaus.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel

aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Op het plangebied vond tot nog toe geen archeologisch onderzoek plaats. Op de Villaretkaart uit 1745-1748 is het plangebied onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. De Biesvijverstraat is in deze periode reeds aanwezig. Tot op heden blijft de functie van het plangebied onveranderd en is er geen bebouwing aanwezig.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Afgaande op de gegevens hierboven vermeld, hebben er de laatste 275 jaar geen gekende grootschalige verstoringen plaatsgevonden op het terrein.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Neen. Het terrein kent een lage tot verwaarloosbare erosiegraad.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Het terrein zal verkaveld worden in 18 loten voor open en halfopen bebouwing met errond een tuin. Centraal op het terrein wordt een H-vormige wegnis met bijhorende nutsleidingen gepland waarlangs de kavels geënt zijn. De wegnis sluit op 2 plaatsen aan op de Biesvijverstraat. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: bodemingrepen voor aanleg van de interne wegnis en nutsleidingen, funderingswerken en het optrekken van de woningen, omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. De kans op het aantreffen van archeologische sporen is echter niet onbestaande.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Er dient een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven uitgevoerd te worden in het volledige plangebied. Dit onderzoek bestaat uit het aanleggen van parallelle sleuven. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel van het terrein in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere

periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Petegem-aan-de-Schelde Biesvijverstraat (deelgemeente van Wortegem-Petegem, provincie Oost-Vlaanderen) waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied heeft een rechthoekige vorm en een oppervlakte van ca. 8990m². In het noorden wordt het begrensd door de spoorlijn Kortrijk-Oudenaarde, in het westen door de Biesvijverstraat. Ten noorden van de spoorlijn en ten westen van de Biesvijverstraat bevinden zich uitgestrekte landbouwvelden. Langs de oostelijke en zuidelijke zijde bevindt zich een ruime woonwijk. Op het plangebied is geen bebouwing aanwezig, het is in gebruik als landbouwgrond.

Het plangebied is gelegen aan de noordwestelijke rand van de dorpskern van Petegem-aan-de-Schelde. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretk kaart uit 1745-1748. De Biesvijverstraat is op dit moment reeds aanwezig, ten zuidoosten is het centrum van Petegem-aan-de-Schelde te zien. Het plangebied zelf is onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Aan de overzijde van de straat is wel bebouwing aanwezig. Eenzelfde situatie is te zien op de Ferrariskaart uit ca. 1777. Op de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 is langs de oostelijke grens een landweg (sentier nr. 47) te zien, de spoorlijn langs de noordelijke grens is voor het eerst aanwezig op de topografische kaart van 1862. Zowel in de 19de als 20ste eeuw blijft het plangebied onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Sinds de luchtfoto van 1971 is de toename van de bebouwing in de omgeving duidelijk waar te nemen. Afgaande op deze gegevens hebben er de laatste 275 jaar geen gekende grootschalige verstoringen plaatsgevonden op het terrein.

Petegem-aan-de-Schelde is landschappelijk onder te verdelen in twee delen: de vlakke grachtenrijke Scheldevallei, met weiland, en de hogere linkerhelling van het dal oplopend van 10m tot 84m. Het plangebied bevindt zich op de overgang tussen beide zones, op iets hogere gronden, buiten de invloedssfeer van de Schelde. Zo'n 300m ten westen van het plangebied is de Brulbeek gelegen, die zuidwaarts naar de Schelde loopt, maar ook deze heeft geen impact op het plangebied. Het terrein kent een lichte helling van zuidwest naar noordoost. Bodemkundig gezien komen er vermoedelijk matig droge tot matig natte zandleemgronden met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont voor binnen het plangebied.

In de dorpskern gebeurde recent een opgraving waarbij bewoningssporen uit de late bronstijd - vroege ijzertijd en funeraire resten uit de late ijzertijd – vroeg-Romeinse periode werd aangetroffen. Petegem kent een geschiedenis die ver teruggaat in de tijd, met een burchtsite die een oorsprong kent in de 8ste-9de eeuw en een abdijsite die dateert uit de 11de eeuw, beiden gelegen dicht bij de Schelde op. Beide sites werden reeds archeologisch onderzocht. Andere sites in de omgeving duiden ook op menselijke aanwezigheid in de steentijden, zij het wel meer op zones met andere landschappelijke kenmerken: hogere gronden, of lage gronden nabij de Schelde, en een Romeinse occupatie. Algemeen kan aan het plangebied een eerder gemiddelde archeologische verwachting gegeven worden voor sites met grondsporen uit diverse archeologische periodes. De verwachting

voor in situ bewaring van steentijd artefactensites is eerder laag in te schatten. Zowel bodemkundig als geologisch zijn er geen aanwijzingen dat er afdekkende lagen voorkomen binnen het plangebied die voor een bescherming van dergelijke sites kunnen gezorgd hebben.

Het terrein zal verkaveld worden in 18 loten voor open en halfopen bebouwing met errond een tuin. Centraal op het terrein wordt een H-vormige wegenis met bijhorende nutsleidingen gepland waarlangs de kavels geënt zijn. De wegenis sluit op 2 plaatsen aan op de Biesvijverstraat. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: bodemingrepen voor aanleg van de interne wegenis en nutsleidingen, funderingswerken en het optrekken van de woningen, omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een eerder gemiddelde archeologische verwachting voor sites met grondsporen. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de ontwikkelingsgeschiedenis van Petegem. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Dit verder vooronderzoek dient in uitgesteld traject te gebeuren, gezien de gronden nog niet in eigendom zijn van de initiatiefnemer.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.google.com/maps>
- Acke B., Bracke M., Fonteyn P. & Wyns G. 2021. *Eindverslag Petegem-aan-de-Schelde Kastanjeplein, Moerbeke-Waas.*

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Zicht op het plangebied vanaf de Biesvijverstraat (bron: https://www.google.com/maps).....	8
Figuur 3 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).....	9
Figuur 4 De geplande werken weergegeven op het GRB (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).....	10
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).....	11
Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).....	12
Figuur 8 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	13
Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	14
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	14
Figuur 11 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	15
Figuur 12 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	16
Figuur 13 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 14 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 15 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 16 Uitsnede uit de Villaretkaart (1745-1748) met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	20
Figuur 17 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	21
Figuur 18 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	21
Figuur 19 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).	22
Figuur 20 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).	24
Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).	24
Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 27 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).....	27